

Any Masó
1906-2006

Informació estreta de la web oficial de l'any Masó, www.rafaelmaso.org

LA SELVA®

P E R N I L C U I T

ANY MASÓ

Un gironí polifacètic: arquitecte, polític, escriptor, artesà, i promotor cultural

Rafael Masó va ser molt més que un dissenyador d'espais tot i que va desenvolupar la professió amb un gran èxit

El 7 d'abril de l'any 2006 es van complir cent anys de l'obtenció del títol d'arquitecte per part de Rafael Masó Valentí i, per celebrar aquesta efemèride el gener de l'any 2005 es va constituir la Comissió Any Masó.

DdeG, Girona

La Comissió està integrada per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona, l'Ajuntament de Girona, la Universitat de Girona, i el Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona, Narcís-Jordi Aragó (com a representant de la família de l'arquitecte) Xavier Albertí, Narcís Comadira i Joan Tarrús (com a especialistes i coneixedors de la figura de Masó) sota la coordinació de la la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

Des d'aleshores la comissió ha estat treballant amb l'objectiu d'implicar a tots els elements de la societat per poder definir un programa d'activitats que difongui la vida i l'obra de l'arquitecte gironí; perquè des del coneixement serà més fàcil abordar la qüestió fonamental, la protecció i restauració d'aquest patrimoni.

L'abril de 2005 l'Ajuntament de Girona va declarar Any Masó el període comprès entre setembre de 2006 i setembre de 2007, des d'aleshores s'han adherit a la proposta la Diputació de Girona, el Parlament de Catalunya i els ajuntaments d'Anglès, Bescanó, Brunyola, Canet de Mar, Castell-Platja d'Aro, Cerdanyola del Vallès, Garriguella, Olot, Palafrugell, Quart, Sant Feliu de Guíxols, Sant Gregori, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners, Sarrià de Ter, Sils, Torroella de Montgrí, la Vall d'en Bas, la Vall de Bianya i Vilablareix.

Biografia

Rafael Masó i Valentí neix a Girona l'any 1880. El 1900 inicia els estudis d'Arquitectura a Barcelona i obté el títol d'arquitecte el 1906, compartint promoció amb Josep M. Pericas i Josep M. Jujol. Format en l'ambient del Modernisme, ja des de les primeres obres defineix els trets del que serà el noucentisme gironí. Recupera la tradició artesana de la ceràmica, la fusta, el vitrall i la forja i marca un estil arquitectònic que dona caràcter a la ciutat.

La seva producció s'estén per tota la demarcació, amb obres tan importants com la Farinera Teixidor, les cases Batlle, Ensesa i Teixidor a Girona; la Casa Masramon a Olot; la Cooperativa Palafrugellense a Palafrugell i el conjunt de ciutat-jardí de S'Agaró, entre moltes altres. Al marge de la faceta professional com a arquitecte, destaca també el seu vessant literari.

A Girona, freqüentà el cercle de Xavier Montsalvatge, Carles Rahola, Miquel de Palol i Prudenci Bertrana i col·laborarà en diverses publicacions. A Barcelona entra en contacte amb intel·lectuals com Josep Carner, Jaume Bofill i Mates, J.M. López Picó i Emili Vallès, que són el nucli literari que va iniciar el canvi de gust que va preparar el noucentisme.

En aquest context Rafael Masó escriu proses poètiques que manifesten el seu amor per les petites coses, els costums familiars, i a la seva ciutat i també articles d'opinió a la premsa de l'època. Els seus poemes foren premiats en diferents jocs florals i alguns foren inclosos a l'Almanac dels Noucentistes (1911).

Al llarg de la seva vida desenvolupà també una important labor cultural, col·laborà en la fundació de la societat Athenea i es va convertir en l'ànima d'un grup d'artistes i artesans entre els quals cal destacar: l'escultor Fidel Aguilar, el pintor i ceramista Joan Baptista Coromina, el ferrer Nonito Cadenas i els decoradors Josep Maria, Lluís i Jaume Busquets, entre d'altres.

Masó, polític

El seu interès per millorar la societat des de l'arquitectura i les arts, el porta també a l'activitat política. Tot i que a Barcelona, de la mà del seu amic Jaume Bofill, milita a les Joventuts Catalanes de la Lliga, no serà fins a les eleccions municipals de 1920 quan s'integra a la candidatura de la Lliga que guanyarà les eleccions a l'Ajuntament de Girona. Rafael Masó entra a l'Ajuntament com a regidor, amb el doble objectiu de racionalitzar la política urbanística de la ciutat, sobretot pel que fa al tractament del Barri Vell i també busca millorar la dotació d'equipaments culturals. L'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera el setembre de 1923 interromp la vida democràtica.

El curs dels esdeveniments porta, per Nadal, a la suspensió i l'empresonament de Rafael Masó i altres regidors catalanes. Masó sortirà de la presó el gener de 1924 però rebrà una sanció que l'incapacitarà per actuar com a professional en obres oficials. L'arquitecte retornarà a l'Ajuntament entre el febrer de 1930 –data de la caiguda de Primo de Rivera– i l'abril de 1931, quan es proclama la República.

Rafael Masó també va ser arquitecte delegat de l'Institut d'Estudis Catalans pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments, corresponal a Girona del Foment de les Arts Decoratives, acadèmic de la Real Academia de Bellas Artes de San Fer-

Rafael Masó i la seva dona, Esperança Bru, en sidecar, el 1916.

PAGINA OFICIAL ANY MASÓ

nando i Membre de la Comissió Provincial de Monuments.

Masó, arquitecte

La seva activitat com a arquitecte viu la crisi del modernisme. Intenta trencar amb aquest pasat immediat tot partint d'un cert neopopulisme i de les experiències d'avantguarda de l'arquitectura europea. S'interessà especialment per l'arquitectura domèstica anglesa (Voysey, Mackintosh) i la Sezession vienesa (Hoffmann, Olbrich, Loos). Aquests interessos els cultivarà a través de la subscripció i lectura de diverses revistes europees.

L'estudi de la seva arquitectura es concreta en tres períodes: El primer (1906-1911) en el qual Rafael Masó intenta formular un llenguatge propi, malgrat que acusa les influències comentades. Són els anys de la reforma del Mas El Soler, la farmàcia Masó, la Casa Batlle, la Farinera Teixidor, el magatzem Ensesa i les cases Saliati i Masó.

L'any 1912, de retorn de seu viatge de nuvis per Àustria i Alemanya, enceta un segon període que durarà fins al 1922 i en el qual reforça la seva actitud inicial de definir un estil propi. És el moment de les obres plenament noucentistes, que es considera el més interessant de la seva trajectòria. Durant aquest segon període Rafael Masó projecta les cases que han esdevingut referència en l'arquitectura catalana del moment: l'edifici Athenea, les cases Cendra, Masramon, Ensesa, Cases i Teixidor, el garatge Callicó i la Casa Gispert Saüch.

Masó en el mas Bru de Domeny, el 1926.

PAGINA OFICIAL ANY MASÓ

En el tercer període (1923-1935) es reforça la idealització de Catalunya i l'expressió d'aquesta mitjançant elements de la tradició (esgrafiats, columnes, terracotes...). La Econòmica Palafrugellense, les cases Cots i Colomer i les urbanitzacions Teixidor i S'Agaró, en són bona mostra. En aquesta etapa també demostra un interès creixent per

l'estudi i la recuperació del patrimoni. Rafael Masó mor a Girona l'any 1935, com a president de la Demarcació del Col·legi d'Arquitectes, a l'edat de 55 anys.

L'estudi i investigació de la seva obra han estat decisius per a la sensibilització i recuperació del patrimoni arquitectònic de la ciutat.

ANY MASÓ

Exposicions, mostres itinerants, cursos i visites guiades formen el catàleg d'activitats

Les seues gironines dels arquitectes i dels aparelladors són els dos principals escenaris de les propostes

Exposicions, cursos, visites guiades i concerts són algunes de les activitats que esportaran a terme durant tot aquest any per donar a conèixer la figura de l'arquitecte gironí. Algunes de les mostres són itinerants i recorreran diversos municipis de les comarques de Girona.

DdeG, Girona

Rafael Masó i Valentí, arquitecte és el títol d'una exposició itinerant que es pot veure a diferents centres culturals d'arreu de les comarques de Girona. Masó va ser un dels exponents més destacats de l'arquitectura noucentista gironina i catalana. La seva producció va estar marcada pel seu intent de renovació i un plantejament clarament noucentista davant les innovacions que provenien del centre d'Europa.

L'exposició mostra l'obra de l'arquitecte a través de material fotogràfic i filmic dels seus projectes arquitectònics amb l'objectiu de descobrir aquells factors que conjuminats li van aportar innegable creativitat.

Organitzada per la Fundació La Caixa, la mostra es podrà veure al Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols fins al 15 de febrer d'aquest any, del 23 de febrer al 22 de març al Museu Comarcal d'Olot; del 29 de març al 6 de maig al Museu Terracotta de la Bisbal; del 15 de maig al 15 de juny a Canet de Mar, i del 13 de juliol al 15 de setembre al Palau Moja de Barcelona.

Fins al 9 d'abril d'aquest any també el Museu del Cinema de Girona acull l'exposició **Una altra dimensió. La fotografia estereoscòpica i l'aportació dels germans Masó**. L'objectiu d'aquesta mostra és doble. Per una banda, vol explicar què és la fotografia estereoscòpica, la seva evolució històrica i l'ús de la imatge en tres dimensions. Per una altra banda, vol mostrar com aquest tipus de fotografia va ser molt popular a finals del segle XIX i principis del XX, amb fotògrafs amateurs que van realitzar nombrosíssimes fotografies estereoscòpiques amb un alt nivell de qualitat, exemplificant-ho en el cas dels germans Joan i Rafael Masó.

Geografia de Rafael Masó, l'arquitecte i les comarques gironines és la mostra itinerant que, organitzada per la Diputació de Girona, vol oferir una visió de l'arquitecte clarament arrelat a les comarques de Girona. La intenció es presentar un arquitecte que va més enllà de la ciutat de

PAGINA OFICIAL ANY MASÓ

La Comissió Any Masó, formada el gener del 2005 i integrada per diverses institucions.

DdeG

La Punxa, obra de Masó, seu del Col·legi d'Arquitectes i Aparelladors de Girona.

Girona i que es vincula més enllà de les comarques de Girona. L'exposició té molt en compte, a part de la vessant arquitectònica, els vincles literaris i gràfics (dibuixos i imatges) de l'il·lustre gironí. Del 10 al 25 de març es podrà visitar a Sant Hilari Sacalm; del 30 de març al 15 d'abril a la Bisbal; del 19 al 30 d'abril a Brunyola (per confirmar); del 4 al 27 de maig a Cerdanyola del Vallès; del 2 al 24 de juny a Platja d'A-

ro; del 6 al 29 de juliol a Sant Gregori; del 5 al 28 d'octubre a Palafrugell i de l'1 al 16 de desembre a la Vall d'en Bas.

Del 2 de març al 9 d'abril la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya acollirà **De Masó a Masó**, una mostra que vol il·lustrar el procés creatiu d'unes joies que neixen de la suggestió destil·lada a través de l'obra de Rafael Masó, intentant captar-ne l'essència per

tal d'assolir una cohesió artística i de sensibilitat.

La mateixa seu col·legial comptarà amb l'exposició **Les flors en Rafael Masó** del 12 de maig al 10 de juny. I és que, coincidint amb la mostra de *Girona temps de flors*, es vol aprofundir en la importància que tenen les flors en l'obra del gironí.

Radiografia de l'obra de Rafael Masó és una altra mostra que acollirà també la seu dels archi-

tectes gironins del 15 de juny al 31 d'agost. L'exposició consta de fitxes tècniques per definir l'estat de conservació i el grau de persistència d'elements originals i necessitats d'actuació de les obres més significatives o amb més perill de l'arquitecte.

Per la seva banda, el Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona acollirà en la seva seu de La Punxa l'exposició **L'edifici de La Punxa i l'arquitecte Rafael Masó-Detalls**, de l'11 de maig al 2 de juny.

El Terracotta Museu de la Bisbal acollirà **La ceràmica en l'arquitectura de Rafael Masó** a partir del juny i fins al setembre. La mostra sorgeix de la relació entre l'arquitectura i els materials ceràmics, especialment en l'ús de la ceràmica vidrada i fumada per part de l'arquitecte. Coincidint amb l'acte, es portarà a terme un taller didàctic que s'oferirà a tots els escolars catalans que ho desitgin.

Cursos

La Universitat de Girona ha organitzat el curs titulat **Rafael Masó, el noucentisme i el seu context internacional**, que es portarà a terme entre Girona i Sant Feliu de Guíxols el proper mes de juliol. El curs pretén resituar la trajectòria del gironí en el context sociopolític i cultural del noucentisme i en la cultura arquitectònica europea de les quatre primeres dècades del segle XX.

Per aquest motiu s'hi inclouran sessions monogràfiques sobre l'arquitecte i sessions de caràcter més general sobre el noucentisme a Catalunya i l'arquitectura catalana, espanyola i europea de les primeres dècades del segle XX.

Els dijous 27 d'abril, 3, 10, 17 i 24 de maig el Centre Cultural la Mercè és l'escenari del curs **Girona, entre el modernisme i el noucentisme**. En motiu de la commemoració de l'Any Masó i l'Any Rusiñol, es tracta d'un cicle de conferències que volen oferir una visió de la ciutat a partir del seu vincle amb dos personatges que han deixat una forta petjada en la cultura gironina.

La Caseta de la Devesa organitza la visita guiada **Anem a conèixer l'arquitectura de Rafael Masó a Girona**. Es tracta d'un recorregut, acompanyat per un educador, pels carrers de Girona per conèixer l'obra arquitectònica de l'il·lustre gironí. La visita està adreçada a famílies i públic en general i cal inscripció prèvia. Es faran els dies: dissabte 17 de febrer, diumenge 18 de març, dissabte 14 d'abril, diumenge 13 de maig i dissabte 16 de juny.

Finalment s'ha programat un concert pel **Festival de Música de S'Agaró**, el proper 26 d'agost. Es tracta d'un concert dedicat a Eduard Tolrà interpretat per Anna Ferrer, pianista; i Rosa Mateu, soprano.

ANY MASÓ

Un arquitecte amb molts encàrrecs

Fora de la ciutat de Girona, a la demarcació, Masó ha deixat més de 30 exemples del seu treball que encara es conserven

Projecció o remodelació de cases, construcció d'urbanitzacions i esglésies i un intens treball en edificis per a empreses com seus de bancs o cooperatives són només algunes de les empremtes de l'insigne gironí arreu de les comarques de Girona.

DdeG, Girona

L'obra de Masó és extensíssima i totes les comarques de Girona – excepte el Ripollès i la Cerdanya – compten amb exemples del seu treball. No obstant això, la ciutat de Girona és la que conserva més obres de l'arquitecte, molt arrelat a la ciutat. Per aquest motiu, i després de la capital de la demarcació, són diversos els municipis del Gironès on va deixar la seva empremta en cases, edificis i reformes tant arquitectòniques com decoratives que avui en dia encara es conserven.

És el cas de Sarrià de Ter a on va projectar les Escoles. L'any 1909 Rafael Masó projecta la reforma de tres cases propietat d'Alfons Teixidor per ubicar-hi l'escola pública de Sarrià. De l'obra únicament es conserva la façana, mentre que els interiors han estat totalment reformats a causa dels diversos usos que ha tingut l'edifici. La Cooperativa Agrícola (1921) a la plaça de la Font, 11 i la reforma de la casa Pórtules (1920-21) del carrer Major són altres treballs en la població.

La reforma i restauració de l'església de Sant Llorenç de Canet d'Adri (1931-35), la Caserna de la Guàrdia Civil, la Central elèctrica Vinyals, i la reforma de Mas Vinyals, els tres a Flaçà; la restauració de la Capella de Montnegre (1929) i les Cases Marcó, a Quart (1934); són altres edificis del Gironès.

Les actuals escoles de Sant Gregori són fruit de les diverses ampliacions que ha sofert l'edifici projectat per Masó l'any 1909 i construït a partir de 1917. Aquest projecte constava de dos pavellons (l'escola de nens i la de nenes) units per l'edifici de l'Ajuntament que mai es va arribar a construir, i en el solar del qual l'any 1977 es va aixecar un cos d'aules que connecta els dos cossos antics.

Del **Pla de l'Estany** destaca la reforma del Mas Ordís (1920) de Crespí, únic exemple del treball de l'arquitecte a la comarca que encara es conserva.

La Selva

La reforma del Mas El Soler – a la carretera de la Font Picant – de Sant Hilari Sacalm és una altra obra catalogada. Es tracta d'una antiga masia de cinc plantes, amb galeries obertes a migdia i construïda amb pedra del país. Les obertures de la façana estan em-

Foto històrica de l'edifici de La Caixa, a Sant Feliu de Guíxols.

DdeG

marcades amb carreus d'anteriors construccions i a la planta baixa hi ha espitlleres. Rafael Masó porta a terme una reforma, essencialment de l'interior, que a més de redistri-

Aragó (Can Borra) entre els anys 1913-14. La reforma de la casa Oller dins el mateix terme (Sant Martí Sapresa) la va realitzar durant els mateixos anys. Altres pro-

denas, l'ús de la ceràmica produïda pels germans Coromina, els vitralls realitzats per Rigalt Granell de Barcelona, a més de la col·laboració de l'escultor Fidel Aguilar

reda, 6). La transformació que ha patit l'entorn de l'edifici fa difícil reconèixer la casa projectada per Masó per un eixample que aleshores s'estava definint com a ciutat-jardí. L'any 1913 Josep Maria Masramon encarrega aquesta casa de planta baixa, soterrani i dos pisos destinada a habitatge familiar, que es convertirà en una de les obres emblemàtiques de Rafael Masó. Un magnífic reportatge fotogràfic de 1916 permet apreciar avui dia la riquesa d'uns acabats que malauradament han desaparegut: alguns dels vitralls realitzats per Lluís Rigalt, els relleus de Fidel Aguilar, les escultures de Coromina i Monnegal i, d'altres que encara es conserven com la ceràmica de La Garra.

La reforma i ampliació del Mas La Riba a la Vall de Bianya la va portar a terme del 1909 al 1911. El projecte va consistir en la reforma i ampliació de la masia de la família Burch que suposa la construcció d'un nou cos, de baixos, dos pisos i golfes, adjacent a la façana sud. La reforma que el 1965 es duu a terme per convertir la casa en seu d'uns laboratoris farmacèutics, suposa la remodelació dels interiors i l'eliminació de la característica pèrgola que havia dominat la façana de Masó. En el mateix municipi també està catalogada la reforma del Mas Puig de Sant Salvador (1920). A Sant Esteve d'en Bas Masó va reformar el Mas La Dou (1925 aproximadament).

Baix Empordà

Sant Feliu de Guíxols compta actualment amb tres exemples del treball del gironí. El 1934 va portar a terme la reforma de la Casa Sibils (antiga Casa Pedrieux). La

Mosaic amb imatge religiosa de Can Cendra, a Anglès.

DdeG

buir tots els pisos, introdueix un pati interior amb claraboia sobre el vestíbul. L'arquitecte també realitza un projecte d'interiorisme que consisteix en diverses peces de mobiliari i decoració. Els mobles són obra de l'ebenista Miquel Pràtmans de Girona. Els elements ceràmics varen ser realitzats per la casa Pujol de Barcelona, els germans Coromina de la Bisbal i Antoni Serra d'Olot. Els treballs de forja varen estar a càrrec de Nonito Cadenas. El conjunt es conserva en bon estat. A Brunyola, l'arquitecte es va ocupar de la reforma del Mas

jectes realitzats són la reforma Casa Aragó (1903) i la de l'hotel Vinyals (1925) a Santa Coloma de Farners, el campanar de l'església de Sils (1907), a més de la Casa Armengol (1929) de Lloret de Mar.

Anglès és un dels municipis a on hi ha projectes seus molt ben conservats. Un d'ells és la reforma de la Casa Cendra (c/ Girona, 7-9). Masó reforma i amplia aquest casal amb l'addició d'un cos amb baixos i terrasses aprofitant el desnivell del terreny per la banda sud. En aquesta intervenció destaquen els treballs en forja de Nonito Ca-

que realitza el relleu de guix de l'escala i la talla de fusta de la vidriera del rebedor.

L'altra és la Casa Vinyes Miralpeix (Ctra. del Castell, 6). Es tracta d'una casa de planta baixa i dos pisos amb coberta de teula àrab a dos vessants. De la façana destaca l'arrebossat des d'on sobresurten elements de pedra de caire estrictament decoratiu, especialment a la porta d'entrada, on es representa la figura d'un peix. L'edifici ha estat restaurat recentment.

A Olot, l'arquitecte es va encarregar de la Casa Masramon (c/Vay-

ANY MASÓ

Croquis de l'arquitecte de Can Masramon d'Olot.

Masó va reformar el mas El Soler de Montsoriu.

Casa Casas va ser construïda per Rafael Masó en una gran finca sobre la platja de Sant Pol, un espai que el creixement urbanístic de la Costa Brava ha transformat radicalment.

Tot i que la casa es conserva en força mal estat, s'aprecia la importància que Masó va donar a la ceràmica vidriada: plafons, arrambadors, columnes i baranes, sortides de l'obrador de La Gabarra de la Bisbal.

La urbanització de s'Agaró projectada per Rafael Masó per a l'industrial Josep Ensesa l'any 1917, es va començar a construir el 1923. Masó ordena el terreny pre-

veient un seguit d'espais públics (places, avingudes, escales i equipaments esportius i socials) que s'integren amb les parcel·les destinades a xalets. D'aquests cal destacar la casa Senya Blanca, per al mateix Josep Ensesa, la Casa Sibils o Niubó, la Casa Masó, la Casa Gorina, i la Casa Bonet, a més del reformat hostal de La Gavina.

A partir de 1935, any de la mort de Rafael Masó, es féu càrrec de les obres l'arquitecte Francesc Folguera, que projectà i construï l'església, completà el passeig de ronda i transformà el restaurant de La Gavina. A la postguerra es construeixen també diverses cases, bà-

sicament obres de Folguera i de Pelayo Martínez.

L'any 1926 Rafael Masó reformà un edifici preexistent, per convertir-lo en cooperativa de consum per a la Societat La Econòmica Palafrugellense. L'edifici de planta baixa, situat en el xamfrà entre els carrers Sant Martí i Botines, està distribuït en dues parts: una de despatxos i una altra, de molt més gran, per a botiga, magatzems, forn... El conjunt presenta coberta a quatre aigües al centre de la qual s'enlaira una llanterna, a manera de prominent cimborri, que serveix de claraboia a la sala gran. A les façanes destaca l'ús de la ceràmi-

ca vidriada i, al carrer Botines, els plafons amb relleus d'argerates de Quart al·lusius als oficis, obra de Jaume Busquets. L'any 2000 l'arquitecte Jordi Casadevall reformà aquest edifici per ubicar-hi la biblioteca pública de Palafrugell. En la mateixa localitat l'il·lustre gironí es va encarregar de les reformes de la Casa Plaja (1930), i la casa Vergés (1917-18).

La restauració del xalet La Musclera (1932) de Tamariu, la Casa d'estiueig Salieta (1918) de l'Estartit, la Casa Massaguer (1921-22) d'Albons, la reforma interior de l'església de Verges (1924-25) i l'oficina de la Caixa de Pensions

per a la Vellesa i Estalvis de la Bisbal (1923-24) són altres exemples de la seva arquitectura. A Torroella de Montgrí Masó es va ocupar de la reforma de tres cases: Casa Quintana (1907-1908), Casa Carles o Palau el Mirador (1929-32) i la Casa Robert o Palau Solterra (1929-34).

Pel que fa a l'Alt Empordà es conserva la Casa Coll de Borrassà que va reformar entre el 1909 i el 1910; i també cal destacar l'interior de l'església de la localitat que va ser reformat el 1925. A Garriguella també es conserva el Panteó Solà (1909), ubicat en el cementiri de la població.

Vitrall original de Rafel Masó - Casa Teixidor - La Punxa

ANY MASÓ

Creador de llars

Moltes famílies benestants de l'època encarreguen a Masó les seves cases d'obra nova o les reformes

La ciutat de Girona compta amb més d'una vintena de cases i edificis de Masó, la majoria molt ben conservats. L'arquitecte va rebre encàrrecs de les famílies més adinerades de l'època perquè els fes la seva llar o reformés alguns dels seus immobles per llogar-los.

DdeG, Girona

Entre desembre de l'any 1908 i gener de 1909 Rafael Masó reforma una casa de pisos per a Lluís Batlle (c/ Fontanilles, c/ Nou, Av. St. Francesc). El projecte afectava interiors i façanes però no es va dur a terme en la seva totalitat; desavinences amb el promotor fan que l'any 1910 Masó abandoni la direcció de l'obra. L'element més conegut de la Casa Batlle són els mussols de la balaustrada ondulada i la ceràmica que corona les façanes de clara inspiració modernista. Els mussols, les balaustrades i la resta d'elements ceràmics foren realitzats per Joan Baptista Coromina.

En el número 7 de la carretera Barcelona hi trobem la Casa Colomer. Aquí Masó porta a terme un projecte de reforma integral i ampliació d'un edifici existent per a l'industrial de la construcció Joaquim Colomer. La planta baixa està destinada a botiga i els tres pisos a habitatges. En la composició de la façana predomina la verticalitat, marcada per les obertures, les franques verticals que recorren tota la llargària i el cos central que s'eleva sobre el fris. Cal destacar els tres plafons de terracota amb relleus de Jaume Busquets, la ceràmica de la Gabarra dels rètols de la botiga i, els treballs en forja de la porta d'entrada i l'òval que la corona, on apareix un colom en referència al nom del propietari.

La Casa Corominas està situada en el número 2 de la plaça Marquès de Camps. L'any 1927 l'arquitecte amplia i reforma l'antiga casa i magatzem de gra propietat de Carne Corominas. Es construeix un nou cos amb façana al carrer Sèquia i es reforma la façana de la plaça Marquès de Camps amb la construcció de la característica tribuna que identifica la casa. La casa es conserva sense modificacions importants.

Casa Cots

Al carrer Sta. Clara, 53 hi ha la casa Cots. En aquesta ocasió es tracta d'un projecte de magatzem de vins i habitatges en les cinc plantes superiors. L'edifici fou executat en dues fases. L'any 1924 es construeixen els baixos i, a partir de 1927 els habitatges. A la façana s'utilitzen els elements propis de l'arquitectura tradicional (ceràmica, forja, esgrafiats...) que caracteritzen l'obra de Masó.

L'edifici presenta modificacions respecte al disseny inicial. Ha desaparegut la porta de l'escala, una finestra s'ha transformat en porta, s'han repintat els estucats i l'interior dels baixos ha desaparegut totalment.

L'any 1914 Rafael Masó projecta un bloc d'habitatges de lloguer propietat de la família Saliati al carrer de la Neu número 1 de Girona. De l'edifici, de planta baixa i tres pisos, en destaca el tractament de les façanes (carrers Mercaders, Ferreries Velles i de la Neu) on es combina l'ús de la pedra amb els paraments llisos arrebossats i la ceràmica vidriada dissenyada pel mateix Masó.

Entre 1906 i 1932 Rafael Masó intervé diverses vegades en el conjunt de la Farinera Montserrat (c/ Barcelona, 68). Sens dubte, però, la intervenció més destacable és la reforma i ampliació de la casa per habitatge de la família Ensesa i oficines de la fàbrica, que duu a terme entre 1913 i 1915. En aquesta obra es mostra el llenguatge plenament noucentista del seu autor, en sintonia amb l'arquitectura centroeuropea del moment. De l'obra de Masó es conserven les façanes principals i l'escala interior, amb una làmpada dissenyada per ell mateix. La resta de l'edifici va patir considerables modificacions amb la reforma de Francesc Folguera l'any 1950.

L'any 1932 Rafael Masó intervé novament en aquesta obra construint la nova tanca de la fàbrica, un exemple del gir cap al racionalisme que fa la seva última arquitectura. Després de l'enderroc de la fàbrica i els magatzems i, d'un període d'abandó, la rehabilitació de 1995 va permetre recuperar aquesta obra per la ciutat com a Escola Municipal de Música.

Gispert-Sauch

L'any 1921 Rafael Masó construeix la casa unifamiliar Gispert-Sauch en el nou eixample sorgit de l'enderroc del baluard de Santa Clara (c/ Jaume I, 66). En el projecte, de planta baixa i dos pisos, la cantonada es converteix en l'element definidor de la façana, si bé al llarg de les obres es va suprimir la torre que havia de coronar-la. El parament exterior destaca per un tractament de superfícies planes i obertures verticals decorades amb ceràmica vidriada.

La Casa Ribas Crehuet (c/ Força, 6) és una casa de nova planta construïda en un parcel·la que resulta ampliada per l'annexió del passatge d'Hernández. Com en la resta d'edificis plurifamiliars construïts per Masó en aquests anys (Casa Cots, Casa Corominas i Casa Colomer), la façana de la casa Ribas-Crehuet exemplifica la voluntat de l'arquitecte per integrar-la en el context urbà, utilitzant els materials tradicionals (pedra, esgrafiats i estucats). L'edifici, que es conserva en bon estat, va ser rehabilitat l'any 2004.

La Casa Teixidor està a la c/ Sta. Eugènia, 19, coneguda popularment com a Casa de la Punxa, en referència a l'element més con-

En color, tres cases de l'Onyar a on va intervenir l'arquitecte: Bataller, Boix i Masó Valentí.

tudent de l'edifici: la torre del xamfrà. Va ser concebuda com un bloc de pisos de lloguer que formava part d'un conjunt de naus i dependències de la Farinera Teixidor.

La torre amb coberta d'escates de ceràmica vidriada és una reminiscència modernista, estil superat a la resta de la construcció, que es caracteritza per l'avantguardista simplificació formal en el tractament de la façana. L'adquisició per a seu pròpia del Col·legi d'Aparelladors, el 1979, va comportar la restauració del malmès edifici.

arcades de les diferents cases. Pocs anys després, el 1918, s'amplia l'edifici afegint-hi una nova finca. Aquestes obres representen la reforma d'aquesta casa i la revisió de la façana del riu, donant-li l'aspecte actual.

L'arquitecte, paral·lelament a les obres, dissenya diversos objectes per al domicili dels seus pares (una panera cosidor, un llum per al menjador, un edredó brodat...), mobles per a la seva futura llar (els de l'habitació i del menjador) i per a les dels seus germans Santiago i Joan.

arcs i capitells de les arcades gòtiques preexistents.

En els interiors la intervenció també segueix els criteris de l'estètica neomedievalista utilitzant materials com la ceràmica vidriada (de Fills de Jaume Pujol i Bausis de Barcelona), el ferro (treballat per Nonito Cadenas) i els vitralls (de Rigalt, Granell i Cia. de Barcelona). Per a aquests interiors Masó va dissenyar una làmpada de sostre, una làmpada de peu i un penjador de ferro forjat.

Altres cases projectades per Masó són la Casa Casellas a la pu-

DdeG

Casa de Joaquim Colomer.

DdeG

Casa de Gispert-Sauch.

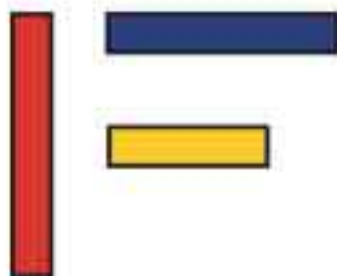
Rafael Masó reforma el domicili familiar (c/ Ballesteries, 29) a partir de la unificació de tres cases existents, amb façana al riu Onyar i al carrer Ballesteries. La intervenció que afecta sobretot els interiors no es manifesta a l'exterior, únicament construeix unes galeries a l'Onyar, obre el portal d'entrada del carrer Ballesteries i unifica les

Masó també reforma la Casa Saliati, del c/ Ciutadans, 8 de Girona. Es tractava d'un casal de planta baixa i dos pisos amb accés per un gran portal obert al carrer Ciutadans reformat per Rafael Masó l'any 1909.

La intervenció de Masó es va centrar en el pati i escala d'accés a la planta noble, on va utilitzar els

jada de les Pedreres, 25) (1925-26); la casa Casellas-Banca Bonmatí (1931) de la plaça del Vi cantonada amb Ciutadans; Casa Doctor Coll (1935) al c/ Joan Maragall 29; la Casa Gabaldà (1925-26) del c/ Ballesteries, 23; la Casa Oliveras (1932-33) al carrer Juli Garreta, 13; i la Casa Rigau (1921-24) a la plaça Marquès de Camps, 14.

HABITATGE 2007

FONTFREDA
P I N T U R E S

HABITATGE

El preu per metre quadrat arriba a 2.000 € de mitjana segons el Ministeri d'Habitatge

El Govern central creu que es mantindrà la desacceleració i que les pujades de preu s'acostaran a les de l'IPC

La desacceleració del mercat immobiliari a Espanya és ja un fet. En els últims dotze mesos el preu de compra d'un immoble al nostre país s'ha incrementat un 9,1%, essent aquest el menor augment registrat des del quart trimestre de l'any 2000, segons dades del Ministeri d'Habitatge.

EFE/DdeG, Madrid

L'any passat es va produir també una nova xifra rècord d'habitatges protegits iniciats que van augmentar un 24% en els últims dotze mesos. El preu del sòl continua amb creixements moderats, situant-se un 3,7% per damunt del tercer trimestre de 2005.

El procés de desacceleració del creixement dels preus de l'habitatge a Espanya segueix produint-se de manera contínua i persistent. Tots els índexs en aquest moment, tant l'índex general, com el d'habitatge lliure i protegit, l'habitatge nou i el de segona mà, se situen per sota dels dos dígits, amb creixements trimestrals inferiors als que es produïen en el mateix trimestre de l'any anterior.

Comparat amb el que passava a finals del primer trimestre de 2004, quan els preus de l'habitatge lliure van créixer el 18,4%, ara el creixement s'ha reduït en més del 50%.

Aquest procés de desacceleració és més evident si es comparen les variacions trimestrals dels índexs. Així, els preus de l'habitatge lliure

DdeG

El Govern manté que hi ha comunitats on ha baixat el preu de l'habitatge.

es van incrementar l'últim trimestre de l'any un 1,7%, essent el menor augment des de l'any 2001. En l'habitatge nou, s'ha produït una variació de l'1,6%, fet que suposa el menor creixement que s'ha produït en el quart trimestre des de l'any 1998. Igualment en l'habitatge usat cal remuntar-se fins al quart trimestre de l'any 2001 per trobar un creixement trimestral inferior a aquest trimestre.

Els majors augments de preus en l'últim any s'han registrat a Ceuta-Melilla, que han vist incrementats els seus preus un 16,3%. La

segueixen Aragó (13,3%), Galícia (13,1%), Cantàbria (11,8%) i Balears amb un 11,6%. Els increments inferiors es produeixen a Madrid (6,2%) i Navarra (6,4%) i a Canàries, Extremadura, València i Múrcia, on els increments es van situar entre el 7 i el 8%.

Per contra, els preus de l'habitatge fins i tot van arribar a baixar en l'últim trimestre en dues comunitats autònomes: la Rioja i Cantàbria. També van descendir en un total de cinc demarcacions de diferents comunitats autònomes.

Totes aquestes dades indiquen

—segons el director general d'Arquitectura i Política d'Habitatge, Rafael Pacheco— que el procés de desacceleració del creixement dels preus a Espanya segueix produint-se de manera «contínua i persistent». Les previsions són que es mantingui aquesta tendència acostant-se cada vegada més a nivells pròxims a l'IPC.

Dos mil euros el metre quadrat

El preu de l'habitatge lliure a Espanya va créixer un 1,7% en l'últim trimestre de l'any (enfront del 2,4% registrat en el mateix període del 2005) i un 9,1% en el registre interanual, amb una disminució de 0,7 punts respecte del trimestre anterior.

Així, el preu mitjà d'aquest tipus d'habitatge es va situar en 1.990,5 euros per metre quadrat. Les ciutats amb preus més alts han estat Sant Sebastià (4.170/m²) Getxo a Biscaia (3.863/m²) Madrid (3.728,4/m²) Sant Cugat del Vallès a Barcelona (3.682,6/m²) Alcobendas (3.613/m²) i Majadahonda (3.520,5/m²) a Madrid, i Barcelona (3.524,3/m²). Per contra, els preus més barats es van trobar a Almendralejo a Badajoz (800,2/m²) i Ontinyent a València (836/m²).

Pel que fa al preu de l'habitatge protegit, la variació interanual va ser del 7,5% i la trimestral de l'1,5%. El seu preu mitjà es va situar en 1015,7 euros/m², encara que hi ha demarcacions on els preus són molt inferiors, com per exemple Càceres (792 euros/m²) i Badajoz (793,6 euros/m²). Per contra, els preus de l'habitatge protegit superiors es localitzen a Navarra (1155,6 euros/m²) i a Catalunya (1162,4 euros/m²).

L'any passat es va tornar a incrementar de manera molt important el nombre d'habitatges protegits iniciats situant-se en el tercer

trimestre un 14,1% per damunt del registrat un any abans. En els últims dotze mesos s'han iniciat 91.327 habitatges protegits, fet que suposa un nou rècord d'iniciació d'habitatges protegits des de l'any 1990.

El nombre d'habitatges protegits acabats en el tercer trimestre va ser de 13.130 i en els últims dotze mesos s'han acabat 62.860 habitatges.

Respecte al règim d'ús, del total d'habitatges protegits iniciats, el 75,9% eren habitatges en propietat, el 22,6%, de lloguer, i l'1,5 van ser autopromoguts.

Aquesta moderació de preus es va veure reflectida en el nombre de transaccions immobiliàries que van disminuir un 12% fins a situar-se en 221.610 habitatges, encara que en comparativa interanual es va registrar un augment del 2,4%. Segons Ministeri d'Habitatge aquest descens es deu a la caiguda de les compres amb fins especulatiu.

Pisos, els més venuts

El 18,5% dels habitatges de nova construcció que es van vendre van ser unifamiliars i el 81,5% van ser habitatges en edificis plurifamiliars. En habitatges de segona mà, el nombre de vivendes unifamiliars venudes s'incrementa fins al 20,6% essent el 79,4% en edificis plurifamiliars.

Els espanyols van comprar en l'últim trimestre de l'any un total de 192.173 habitatges, fet que suposa el 86,7% del total enfront del 85,5% del trimestre anterior, mentre que els residents estrangers van adquirir un total de 23.798, el 10,7% enfront de l'11,7% anterior; i els no residents, 4310, l'1,9%. Això suposa una suau disminució tant de les transaccions dels residents estrangers com dels no residents.

GASOILS A DOMICILI

Petrotank

SERVEI, QUALITAT
I PREU EN GASOIL PER
A LA CALEFACCIÓ

902 202 902

GIRONINA DE CARBURANTS I COMBUSTIBLES, S.L. - OLOT

Avinguda St. Jordi, 168 - 17800 OLOT (Girona)

e-mail: info@petrotank.com - www.petrotank.com

COMANDES BAIX
EMPORDÀ

972 82 64 83

607 58 67 90

CASTELL - PLATJA D'ARO

HABITATGE

Els edificis nous o rehabilitats hauran de tenir un certificat d'eficiència energètica

El Govern ha aprovat un reial decret que recull una directiva comunitària que obliga a informar sobre la qualitat

El Govern va aprovar a finals del mes passat el reial decret que estableix el procediment per a la certificació d'eficiència energètica dels edificis de nova construcció. Aquest permetrà als usuaris conèixer la qualitat energètica dels habitatges mitjançant una etiqueta similar a la utilitzada en els altres béns.

EFE/DdeG, Madrid

En la roda de premsa posterior al Consell de Ministres la vicepresidenta primera i portaveu del Govern, María Teresa Fernández de la Vega, va afirmar que la nova normativa afavorirà una elecció eficient de l'habitatge per part de les famílies, que ara «podran tenir en

compte l'estalvi energètic a l'hora de decidir-se per un immoble o per un altre».

A més, amb la certificació energètica el Govern compleix el doble objectiu d'incentivar un consum d'energia racional i protegir els consumidors, va dir De la Vega. Tots els edificis nous i els que es rehabilitin o es projectin a partir d'aquest any obligatòriament hauran de disposar de la Certificació d'Eficiència Energètica, un requisit que no s'exigirà a les construccions existents i que es posarà a disposició del comprador o llogater perquè conegui les característiques de l'edifici en matèria energètica.

Etiqueta

El certificat anirà acompanyat d'una etiqueta energètica, similar a les ja utilitzades en altres productes de consum domèstic, com electrodomèstics, llums i vehicles que s'haurà d'incloure en tota la publicitat utilitzada en la venda o l'arrendament de l'edifici.

A cada edifici li serà assignada una classe energètica d'acord amb una escala de set lletres i set

DdeG

Els nous edificis hauran d'informar de la seva qualitat energètica.

colors que van des de l'edifici més eficient (classe A) a l'edifici menys eficient (classe G). La valoració es farà en funció del CO₂ emès pel consum d'energia de les instal·lacions de calefacció, refrigeració, aigua calenta sanitària i il·luminació de l'edifici en unes condicions d'ús determinades.

La vicepresidenta va explicar que es crearà també una comissió assessora amb la funció d'actualitzar els criteris d'eficiència energètica utilitzats per emetre els certificats. L'aprovació d'aquest reial decret és una de les mesures de desenvolupament del Pla d'Acció d'Estalvi i Eficiència Energètica que recull una directiva comunitària de 2002.

Segons la directiva, els països membres han de tenir, a més d'unes normes mínimes, un sistema de certificació dels edificis que vigili l'eficàcia en l'estalvi energètic. L'aïllament tèrmic, el sistema de calefacció i aire condicionat, la ventilació natural i la il·luminació i l'escalfament passiu pel sol són els paràmetres que fixa la normativa per calcular l'eficiència energètica dels edificis.

Av. Catalunya, 67 loc. 3
17252 St. Antoni de Calonge
Fax: 972 65 35 94
info@giropool.com

Tel.: 972 65 35 93

- **Construcció i manteniments de piscines**
- **Venda de productes químics i accessoris**

ELS MILLORS MOBLES AL MILLOR PREU

HIPER MOBLE GIRONA

A GIRONA

HIPER MOBLE GIRONA

Ctra. Barcelona, 121 - Tel. 972 41 03 53 - 17003 GIRONA

mobles **bonastruc** selecció

C/ Bonastruc de Porta, 29 - Tel. 972 20 70 66 / 972 20 73 17 - 17001 GIRONA

HIPER MOBLE SELECCIÓ I DISSENY

Ctra. Barcelona, 135-137 - Tel. i Fax 972 20 33 04 - 17003 GIRONA

DECOR-ESTIL

Bonastruc de Porta, 31 - Tel. 972 21 36 62 - 17001 GIRONA

GALERIES DEL MOBLE

C/. Güell, 162 / Orient (cantonada Bastiments) - Tel. 972 23 43 11 (2 línies) - 17005 GIRONA

A SALT

HIPER MOBLE GIRONA

Pg. dels Països Catalans, 22 - Tel. 972 23 02 61 (3 línies) - 17190 SALT (Girona)

A OLOT

HIPER MOBLE OLOT

Carretera de les Tries, 10 - Tel. i Fax: 972 26 92 07 - 17800 OLOT (Girona)

A BLANES

HIPER MOBLE BLANES

Av. Joan Carles I, 168 - Tel. i Fax: 972 35 09 95 - 17300 BLANES (Girona)

HIPER MOBLE BLANES SELECCIÓ

Av. de l'Estació (cantonada Av. Europa) - Tel. 972 35 56 21 - 17300 BLANES (Girona)

ANY MASÓ

Farmàcies, oficines bancàries, botigues i obres religioses són altres exemples a Girona

Una de les obres més emblemàtiques és sens dubte la farinera Teixidor que era la fàbrica i l'habitatge de l'empresari

Tot i que a la ciutat de Girona Masó es va encarregar de projectar nombroses cases, també va crear immobles per a l'activitat empresarial i elements o reformes dins l'esglésies.

DdeG, Girona

A nivell empresarial, l'arquitecte es va encarregar del Banc de Terrassa (1920) a la pujada Pont de Pedra, 1; la Barberia Dalmau (1933) a la cantonada entre carrer Albareda-plaça del Vi; i també de la que avui és la seu central en el carrer Santa Clara de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (1922-25); a més de la Galeria dels Bells Oficis (1919-20), un edifici que està situat entre carreró Álvarez i Rambla, 7.

El 1910 l'industrial Alfons Teixidor encarrega a Masó una de les obres que esdevindrà emblemàtica en la carrera de l'arquitecte: el complex integrat per l'habitatge de la família Teixidor, el cos d'oficines

i les naus industrials, destinades a farinera i magatzems. La funció de l'edifici queda revelada des de l'exterior, tal com va deixar escrit el mateix arquitecte «fins i tot les teulades i la cúpula seran blanques Tot nevat! Vull que sigui realment la casa de les farines». Les peces de majòlica blanca del taller d'Antoni Serra i les escates dels germans Coromina permeten a Masó materialitzar aquestes paraules.

La restauració d'aquest edifici –avui seu del diari *El Punt*– va més enllà de la recuperació d'un dels millors espais de Masó i permet redescobrir el treball dels artesans amb qui col·laborava: la ceràmica de Serra i Coromina, la forja de Cadenas i els vitralls de Rigalt, Granel & Cia.

El 1907 el gironí projecta la reforma dels baixos de la casa núm. 29 del carrer Argenteria per condicionar-los com a farmàcia per al seu germà Joan i per a Lluís Puig. D'aquest projecte només en perviuen els interiors. La façana va desaparèixer amb la reforma que l'arquitecte Roca Pinet hi dugué a terme el 1935. La façana estava totalment revestida de ceràmica (rajola valenciana blau cel) emmar-

cada per una garlanda de malves i un sòcol de terrissa negra. El plafó ceràmic de la façana havia estat realitzat per la fàbrica La Roqueta de Mallorca i els elements de terrissa negra pels germans Coromina de la Bisbal.

A l'interior els materials usats són: la ceràmica blanca amb disseny geomètric pel revestiment dels murs; el ferro forjat per la construcció de prestatges on es col·loquen els flascons de medicaments, també dissenyats per Masó i realitzats pel ceramista Antoni Serra d'Olot, i la fusta. Tots aquests elements conjuguen funcionalitat amb decoració. L'interior es conserva amb modificacions com l'eliminació dels reixats metàl·lics dels armaris del fons, la desaparició del retaule dels Sants Metges (pintat per J.B. Coromina) i d'alguns elements del mobiliari.

En l'apartat d'obres religioses destaca l'altar de la Puríssima, la pica d'aigua beneïda i l'altar major de l'església de les Josefines (1907). El 1925 va portar a terme la reforma de la capella de la Confraria de la Passió i Mort a l'església de Sant Feliu; així com la restauració dels Banyes Àrabs del

Masó va restaurar els Banyes Àrabs.

DdeG

1929 al 1932. Per altra banda, guanya el 1917 el concurs convocat per l'Ajuntament de Girona per a la nova façana del cementiri. El seu projecte preveu una paret de tanca paral·lela a la carretera de Sant Feliu amb un pavelló a cada extrem (la casa del guarda i la capella) i una nova portalada a la part central, que quedarà sense realit-

zar. El mur de tancament, construït amb pedra de Girona i coronat per un fris ceràmic, presenta diversos elements escultòrics de caire simbòlic. Els pavellons dels extrems combinen les argerates grises de Quart realitzats a Can Marcó, la pedra de Girona i la ceràmica vidriada de La Gabarra de la Bisbal.

Encara pagues en efectiu?

Paga amb targeta i guanya **10.000 Punts Estrella cada dia**. Com més vegades la utilitzis, més oportunitats tindràs de guanyar.

Parlem?

Sorteig diari de 10.000 Punts Estrella. Promoció vàlida durant tot el 2007 per a clients que facin les compres amb qualsevol targeta de "la Caixa" que participi en el programa Punts Estrella. Bases del sorteig dipositades davant de notari.

ANY MASÓ

Can Cendra i Casa Vinyes

Es tracta de dos cases senyorials molt ben conservades que Rafael Masó va projectar a Anglès

La població d'Anglès compta amb dos exemples molt ben conservats de l'arquitectura de Masó: Can Cendra –actualment propietat de l'Ajuntament– i Can Peix o Casa Vinyes.

DdeG, Anglès

Segons publica la revista editada per l'Ajuntament d'Anglès *L'Arquitecte Rafael Masó. El modernisme, el noucentisme i el poble d'Anglès* amb textos de l'arxiver municipal Emili Rams, la primera casa de nova planta que dissenya Rafael Masó és can Peix (1907-1908). L'immoble es cataloga –a càrrec de Joan Tarrús i Narcís Comadira– com a casa Vinyes perquè el propietari en el moment de fer la catalogació és el doctor Àngel Vinyes-Miralpeix.

Es tracta d'una casa de planta baixa i dos pisos amb coberta de teula àrab a dues vessants. De la façana destaca l'arrebossat des d'on sobresurten elements de pedra de caire estrictament decoratiu, especialment a la porta d'entrada, on es representa la figura d'un peix. L'edifici ha estat restaurat recentment.

Can Cendra

Un bellíssim exemple de l'arquitectura del segle XIX a Anglès és la casa de Can Cendra restaurada per Masó (1913-1915). El personatge que va fer reconstruir la casa fou Tomàs Cendra, que vers el 1880 havia estat administrador de les mines del Sant Pare. La família Cendra, grans propietaris i hisendats, procedien d'Estanyol i arriben a Anglès al segle XVIII. Al costat d'aquesta casa hi podem observar la masoveria de Can Cendra (carrer d'Avall, núm. 27-29), molt més antiga que la modernista i amb diversitat d'estils. Sota l'arcada hi queda una porta que comunica amb el pati i els jardins de Can Cendra. Curiosament, l'hisendat havia de permetre el pas per la seva propietat, ja que hi havia un antic camí «missader» per anar a Sant Pere Sestronques.

Des del 1986, la casa de Can Cendra, els jardins i l'horta pertanyen a l'Ajuntament d'Anglès. Durant aquest temps, aquest edifici s'ha fet servir com a dispensari mèdic i encara actualment com a hotel d'entitats del poble. També es va construir el CAP en un dels camps de conreu d'aquesta finca, i el Club de Petanca d'Anglès fa servir un antic camp com a pista de joc.

Des de la compra de l'edifici per part de l'Ajuntament fins a l'actualitat, només s'han fet obres de remodelació en les antigues quadres que s'han convertit en la sala de conferències i exposicions Fontbernat.

L'ampliació de la casa consta d'uns cossos que salven el desnivell entre el jardí i el casal i que constitueixen la nova façana del

Detalls esgrafiats de la façana principal de Can Cendra.

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

Cúpula de la glorieta de la terrassa de Can Cendra.

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

Una altra imatge de l'exterior de Can Cendra.

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

Part dels jardins de Can Cendra.

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

Un home arrelat

DdeG, Anglès

Geografia de Masó. L'arquitecte i les comarques gironines és una mostra que s'ha pogut veure a la sala Fontbernat, a Can Cendra. Organitzada per la Diputació de Girona, l'exposició itinerant oferiria una visió de l'arquitecte clarament arrelat a les comarques de Girona. Així, es presentava un arquitecte que va més enllà de la ciutat de Girona i es vincula al territori més ampli de la demarcació.

Per altra banda, i en motiu de l'Any Masó, el setembre de l'any passat es va presentar la revista editada per l'Ajuntament d'Anglès *L'Arquitecte Rafael Masó. El modernisme, el noucentisme i el poble d'Anglès*. També s'ha editat un calendari commemoratiu de l'efemèride.

ANY MASÓ

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

La casa Vinyes, coneguda també com Can Peix.

darrere. La construcció de Can Cendra dura des de mitjan 1913 fins al maig del 1914, això pel que fa a l'ampliació. La reforma –l'entrada pel carrer i l'escalador del 1915.

Mas El Soler

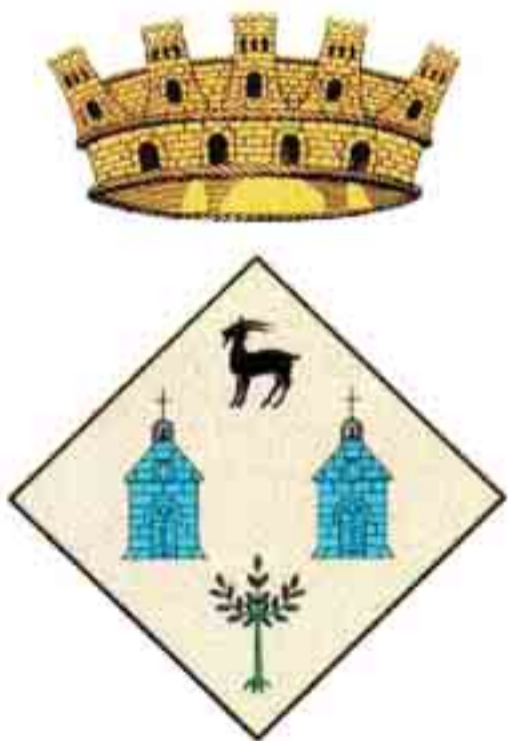
El mas El Soler (1906-07 i 1909-10) està situat a la carretera d'Anglès, en el terme municipal de Sant Hilari Sacalm. Es tracta d'una reforma d'una masia del segle XVIII, propietat de Tomàs Cendra, amb dues plantes

i golfes i uns baixos semienterrats. La reforma afectà especialment els interiors, que Masó modificà amb la creació d'un pati interior cobert amb una torre lluernari que sobresurt per damunt de les cobertes.

Aquest pati és el nou *hall* de la casa i en centralitza tots els espais. Les obres es realitzaren en dues fases. Des de l'estiu del 1906 fins al del 1907 es fan els mobles del menjador i les obres de reforma d'aquest espai. Durant el 1907, Masó va aixecar plànols

del mas, va dibuixar diverses propostes d'intervenció, i molt possiblement va començar a elaborar un projecte global de reforma que no es va portar a terme fins a dos anys després. De la primavera del 1909 fins a la del 1910, Masó fa el projecte definitiu i es fan les obres de reforma que afecten el conjunt del mas. Es conserven plànols originals molt detallats, plantes i seccions del portal, la sala, les eixides etc. al mateix mas, i diversos dibuixos.

Entrada principal de Casa Vinyes.

AJUNTAMENT D'ANGLÈS

El Modernisme, el Noucentisme i el poble d'Anglès!

ANY MASÓ

Les primeres exposicions organitzades es tanquen amb un gran èxit de públic

La mostra sobre els germans Masó i la fotografia estereoscòpica del Museu del Cinema s'ha prorrogat fins a l'abril

El passat diumenge 7 de gener tancaven les portes les dues principals exposicions programades en el si de l'Any Masó. Ambdues han tingut un gran èxit pel que fa a nombre de visitants.

DdeG, Girona

Per una banda, l'exposició organitzada per la Fundació La Caixa a la Sala Girona, *Rafael Masó i Valentí, arquitectes* ha tingut 14.894 visitants, una xifra que representa gairebé el doble de públic que en qualsevol altre exposició organitzada en aquesta mateixa sala.

Per altra banda, hi ha la mostra organitzada pel Museu d'Història de la ciutat, *Rafael Masó, ciutadà de Girona*, que ha tingut 2.343 visitants. Una setmana més tard, diumenge 14 de gener, es clausurava la mostra que el Museu d'Art ha dedicat a l'arquitecte, *Artistes-Masó-Artesans*, amb una xifra de 1.907 visitants.

DdeG

Visitants de l'exposició al Museu del Cinema, que s'ha prorrogat.

DdeG

Prestatge de la casa Bru Masó de la mostra de la Fundació La Caixa.

Museu del Cinema

Per al mes de gener també estava prevista la clausura de l'exposició organitzada pel Museu del Cinema, *Una altra dimensió. La fotografia estereoscòpica i l'aportació dels germans Masó*, però a casua de l'èxit de públic assolit, amb 3.739 visitants fins al 31 de desembre, la mostra ha estat prorrogada fins al 9 d'abril d'aquest any.

Pel que fa a l'exposició organitzada per la Diputació de Girona, *Geografia de Rafael Masó. L'arquitecte i les comarques gironi-*

nes, va aconseguir en només quatre setmanes, del 26 octubre al 24 de novembre de 2006, a la Casa de Cultura de Girona, rebre 1.701 visitants. Posteriorment la mostra ha itinerat a Sarrià de Ter, de l'1 al 15 de desembre, per traslladar-se a continuació i fins al 28 de gener a la Sala Fontbernat de la Casa Cendra d'Anglès. A partir d'aquí «ha de viatjar» cap a altres poblacions de la demarcació com Sant Hilari Sacalm, la Bisbal d'Empordà, Brunyola o Platja d'Aro. Paral·lelament a les exposi-

cions, en aquests quatre mesos prop de 700 persones han participat en l'itinerari urbà *L'arquitectura de Rafael Masó a Girona*, organitzat per l'Ajuntament de Girona a través dels serveis de La Caseta de la Devesa. I és que està demostrat que l'obra de Masó interessa a la ciutadania en general. Les altes xifres de participació en les activitats organitzades per la Comissió Masó fan que els resultats siguin valorats molt positivament per part de tots els sectors implicats.

DdeG

Públic de l'exposició *Rafael Masó, ciutadà de Girona*, del Museu d'Història.

DdeG

Diverses cadires que formen part de l'exposició de la Fundació La Caixa.

**MONT
BLANC**

SOULMAKERS
FOR 100 YEARS

MONTBLANC NIGHTFLIGHT. BOSSA DE VIATGE 48 HORES FETA A MÀ. COMBINA UNA SUAU PELL DE VAQUETA AMB UN TEIXIT ACANALAT DE SEDA I COTÓ DE COLOR NEGRE. RESISTENT A L'AIGUA I A LES TAQUES AMB ACABATS METÀL·LICS EN PLAQUÉ PLATÍ. BOSSA DISSENYADA ESPECIALMENT PER VIATJAR.

Stein

distribuïdor oficial

Pompeu Fabra, 11 - 972 203 944
Migdia, 11 - 972 213 565
Av. Lluís Pericot, 36 - 972 210 932
GIRONA

ANY MASÓ

100 ANYS D'ARQUITECTE

Acte d'inauguració de l'Any Masó a l'Auditori de Girona, 6 de setembre de 2006.

Inauguració de l'exposició «Geografia de Masó», 26 d'octubre de 2006.

Joaquim Nadal, acompanyat per Anna Pagans, Josep Riera i Rafael Garcia, el dia de la inauguració de l'exposició «Rafael Masó Valentí, Arquitecte» de la Fundació "La Caixa".

Narcís-Jordi Aragó Masó durant l'acte d'inauguració de l'exposició «Rafael Masó, ciutadà de Girona», 29 d'octubre de 2006.

COMISSIÓ ANY MASÓ

 Generalitat de Catalunya

 Diputació de Girona

 Ajuntament de Girona

 Consell d'Arquitectes de Catalunya

 FUNDACIÓ LA CAIXA

 Universitat de Girona

INFORMACIÓ > 972 41 28 92 | secretariat@rafaelmaso.org | www.rafaelmaso.org